

EL LLENGUATGE

**Evitar que (no)
ho digui**

En la seva Gramàtica de 1956 Pompeu Fabra s'ocupa extensament del *no* expletiu, és a dir, sense valor negatiu, especialment en les frases comparatives. També indica dos casos molt freqüents de l'ús del *no* expletiu exemplificats amb les frases *Fes-ho abans que ell no vingui* i *Tinc por que no arribin*. És que no existeix, però, en català, anàlogament al francès, un cas de *no* expletiu en les oracions subordinades que depenen del verb *evitar* i d'altres del mateix camp semàntic, com ara *impedir*? No hem sabut trobar-ne cap notícia enlloc i, d'altra banda, tots els exemples de l'ús de verb *evitar* que indiquen els diccionaris que hem consultat duen un complement nominal (no un complement constituït per una subordinada).

Tanmateix, una frase com *Hem d'evitar que no vingui*, volent significar precisament *Hem d'evitar que vingui*, no sembla pas una frase inventada, producte d'una elucubració gramatical, i és gairebé segur que si la proferim en una conversa normal hom li atribuiria el mateix significat que a *Hem de procurar que no vingui*. No endebades el francès, com hem dit, admet preceptivament (ho llegim al manual de Grevisse) aquesta construcció.

El cas és, però, que en els exemples que hem sabut trobar en els textos de bons autors no apareix, en cap d'ells, el *no* expletiu: *Però sobretot evita, com en portuguès, que certes combinacions diferents (...) resultin escrites d'identica manera* (P. Fabra, pròleg al *Diccionari ortogràfic*);... *per evitar que tanta energia es dispersés en vaguetats pretensioses* (C. Roba, pròleg al *Diccionari Fabra*); *Porto escapçada una grossa justa de germans (...) tant per evitar que hom m'engavanyi el fruit tranquil del dia de demà...* (S. Espriu, *Primera història d'Esther*. Fem aquesta citació de memòria). En canvi, en un text poc acurat, que acusa una revisió deficient, trobem una construcció com *Ho van fer per evitar que cap enemic no s'hi infiltrés*, en què la presència de l'indefinit *cap*, mot usualment negatiu però usat aquest cop amb el seu primitiu valor afirmatiu, ha contribuït —més que no pas determinar-lo— a l'ús de la negació *no*. Seguint, doncs, el model dels exemples citats, com que *cap*, en aquesta frase, té valor afirmatiu, hauriem de dir *...evitar que cap enemic s'hi infiltrés*, així com *Evitar que mai el vegim*, *Evitar que enlloc es digui que...*, etc.

Albert Jané